

Biodiversitet på kirkegårdene

Hvem er jeg?

- Rasmus Juhl Christoffersen
- Kirkegårdsleder for Roskilde Kirkegårde
- Formand for Grønt Stiftsudvalg
- Uddannet forstkandidat fra Landbohøjskolen
- Arbejde for Holbæk Provsti: Helheds- og udviklingsplaner, rådgivning og provstesyn m.m.

Roskilde Kirkegårde

3 kirkegårde i Domsognet

Godt 30 ansatte

3 eksterne kirkegårde

3 præstegårdshaver

Biskoppens have

Kongegraven

Østre Kapel med kølefaciliteter

Begravelser, bisættelser, gravstedssalg, urnenedsættelser, drift af de grønne arealer, anlæg, snerydning, administration, bogholderi og meget andet!

Vision

” Roskilde Kirkegårde skal være førende indenfor kirkegårdsdrift og skal være initiativtagende og imødekommende over for samarbejde med interesserede kirkegårde om driften af disse.

Roskilde Kirkegårde skal være respekteret for sin **bæredygtige** drift og tilbyder ud fra kristne værdier de bedste løsninger for alle borgere, uanset trosretning”

Kirkegårdenes udfordring

Grønne er ledige, gule udløber indenfor 5 år...

Biodiversitet og klima

- mode eller kommet for at blive?

Søndag den 26. december

2. JULEDAG

2021

KLIMAKRISE..!

COPYRIGHT: MORTEN INGEMANN

Hvis vi lod haveaffaldet ligge kunne vi lagre 600.000 tons CO2 om året

BIODIVERSITET

NATURBESKYTTELSE

NATUR OG MILJØ

KLIMA Vi danskere kører knap en million tons haveaffald ud fra vores haver hvert år. Men lod vi haveaffaldet blive, ville vi gøre klimaet en stor tjeneste, viser beregninger, som professor Per Gundersen fra Københavns Universitet har lavet. Samtidig er blade og andet haveaffald godt for biodiversiteten og jorden i din have.

Hvem betaler?

Biodiversitet og klima

- Gøre en forskel – lokalt!
- Brug det vi har – og pas på det vi har!

Biodiversitet og klima

- Gøre en forskel – lokalt!
- Brug det vi har – og pas på det vi har!
- Passe på, når der er tale om aktive gravsteder
- Bevare de kulturhistoriske værdier
- Huske stauder og blomstrende buske

Biodiversitet og klima

- Gøre en forskel – lokalt!
- Brug det vi har – og pas på det vi har!
- Passe på, når der er tale om aktive gravsteder
- Bevare de kulturhistoriske værdier
- Huske stauder og blomstrende buske
- **Overvej at blive Grøn Kirke eller Grøn Kirkegård**

BLIV GRØN KIRKEGÅRD

TJEKLISTE TIL AT BLIVE EN MERE KLIMA- OG MILJØVENLIG KIRKEGÅRD

GODE GRUNDE TIL AT BLIVE EN GRØN KIRKEGÅRD

- GLÆDE OG RESPEKT FOR HELE GUDS SKABERVÆRK
- KLIMA-, MILJØ- OG NATURHENSYN
- GLOBAL RETFÆRDIGHED
- PENGE OG RESSOURCER AT SPARE

PLANLÆGNING OG FORANKRING AF DET GRØNNE ARBEJDE

For at det grønne arbejde på kirkegården skal lykkes, skal det forstås og forankres både hos beslutningstagere og blandt dem, der skal udføre det i praksis. Et forslag er at nedsætte et grønt udvalg med repræsentanter både fra kirkegårdens ansatte og en repræsentant fra menighedsrådet eller anden beslutningstager. Det grønne udvalg kan i fællesskab udvikle en handlingsplan for, hvilke initiativer der skal iværksættes, og hvornår de skal være færdiggjort, samt sikre sig at denne bringes op, når der tages beslutninger om kirkegården, og der laves årsplan. Det grønne udvalg kan også være med til at sikre forankringen af de grønne principper ved at indarbejde dem i kirkegårdens vedtægter.

- 1. Vi har Grøn Kirkegård som fast punkt på dagsorden, når årsplan og budget skal udarbejdes og godkendes.
- 2. Vi har udarbejdet en handlingsplan for vores arbejde som Grøn Kirkegård og gennemgår den mindst en gang om året.
- 3. Vi har lavet en helhedsplan for kirkegården, som deler kirkegården op i zoner med plads til forskellige udtryk og f.eks. med zoner med særligt fokus på biodiversitet. *Indgår i den nye udviklingsplan*
- 4. Vi indarbejder principper fra Grøn Kirkegård i kirkegårdens vedtægter, hvor det er muligt.
- 5. Vi deler egne erfaringer med andre kirkegårde og opfordrer andre til at arbejde med at blive Grøn Kirkegård, f.eks. i erfagrunder og øvrige netværk.

Biodiversitet og klima

- Affaldssortering
- Kompost – grønt affald er en stor post!
- Skal bladene fjernes?

Biodiversitet og klima

- Affaldssortering
- Kompost – grønt affald er en stor post!
- Skal bladene fjernes?
- Bioklip af plæner
- Træ til naturligt henfald

Biodiversitet og klima

- Affaldssortering
- Kompost – grønt affald er en stor post!
- Skal bladene fjernes?
- Bioklip af plæner
- Træ til naturligt henfald
- **Flishugning**
- **Genbrugsgravsten**

Biodiversitet og klima

- Affaldssortering
- Kompost – grønt affald er en stor post!
- Skal bladene fjernes?
- Bioklip af plæner
- Træ til naturligt henfald
- Flishugning
- Genbrugsgravsten
- Lavere temperatur i bygningerne – når det giver mening!
- Belysning, LED-pærer, tænd/sluk ure og standby forbrug
- Skifte fra benzin og diesel til el

Skovkirkegård?

Opsummering

- Brug de lokale muligheder
- Tænk i genanvendelse og genbrug
- Indtænke eldrift ved maskinudskiftninger
- Energoptimer bygningerne
- Se de ledige arealer som en ressource
- Få lavet en langsigtet helhedsplan

Spørgsmål?